

LUCEAFARUL

CULTURAL-SOCIAL

Inscris sub Nr. 188/1938 la Tribunalul Sibiu

**REVISTĂ PENTRU PROPĂȘIRE CULTURALĂ
ȘI ARMONIE SOCIALĂ**

Director: IOAN N. CIOLAN

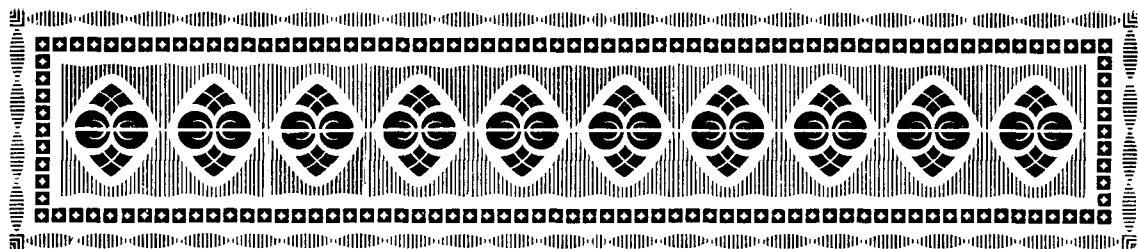
Redactor: PETRU OLARIU

**APARE LUNAR SUB AUSPICILE ASOCIAȚIEI
INVĂȚĂTORILOR DIN JUDEȚUL SIBIU**

Anul V • Septembrie 1938 • No. 7

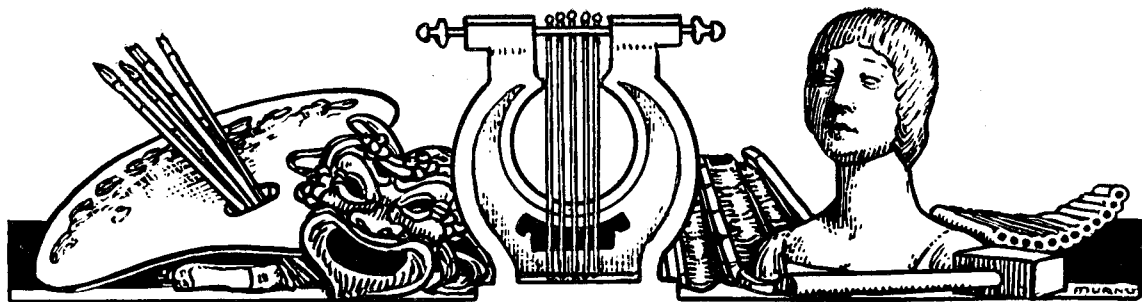
SIBIU, LA 15 SEPTEMBRIE 1938

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: SIBIU, STRADA GH. LAZĂR No. 21

† M. S. Regina Maria

Revista „Luceafărul“, care din cauza neapariției în lunile de vară, nu și-a putut îndeplini pioasa și recunoscătoarea îndatorire față de Aceea, care a fost Regina Maria a României, își cernește în semn de profund doliu întâia ei pagină, făgăduind să-i poarte vecinică recunoștință pentru binele făcut Țării și Neamului.

LITERATURA ȘI ARTA

Toamna

Spun mulți: „Când vine toamna
Se 'ntristă tot și moare“.
E — adevărat că frunza
Iși schimb' a ei culoare :

Ia aur dela soare
Și haină nouă 'mbracă ;
Dar nu ziceși că toamna
Pădurea-i mai săracă.

S' apropie 'ncet vântul,
Surprins, și par' că zice :
„Ești tu, în adevăr,
Prietenă, aice ?“

Și ea-i răspunde 'ncet :
„Schimbai a mea culoare ;
Sătulă de-a fi frunză,
M'am prefăcut în floare“.

Trad. din ital. de *Eugen Tănase*.

Slugă luminii

Nu mă mai strigați zadarnic la poartă,
M'am dus de mult măi copii!...
M'am dus la porunca dată de soartă
Pe alte drumuri mult mai pustii.

De când am plecat dela „bolda“ noastră de joacă ;
Făcută din cioburi și țândări de sticlă pe vatră
M'au bătut gândurile cum bate ciocanul o toacă
Și slovele mi-au ridicat stânci sure de peatră

Am rătăcit printre ziduri roase de 'nvățătură.
Am pupat cu sfială mâna la fețe de cărturari ;
In singurătate am citit, parabole din sfânta scriptură
Și biciu am împletit din blesteme, să dau cu el in avari.

Acuma stau pentru pâine, — slugă luminii,
Din zori și până'n răstoacă ogoru să-i sap ;
Că prea l-au umplut polomida și spinii
Și prea sunt puțini lucrători, că-i multă bătae de cap.

Din durere-am făcut icoană senină, la care mă 'nchin ;
O port cu mine cum poartă canonicii rozarul,
Când pleacă la rugăciune sub cerul senin
Spre schituri bătrâne, unde tîmâiază licuricii și carul.

Ion Hămbășian, inv.

Doctor Death

dela 3 la 5

de Azorin.

Pe tabla de lemn a mesei — goală, curată — o ramură magnifică de trandafiri. Câteva petale au căzut, și se odihnesc pe suprafața lucitoare. O carte deschisă. Lectură îndelungată, încetă, întreruptă din cauza meditațiilor. Cartea aceasta a fost citită, recită, simțită, de-a-lungul multor luni. Autorul ei a fost unul din cei mai mari poeți contemporani. Trăia retras, preocupat, absorbit de greutatea ultimelor sale clipe. Vieța sa părea un firicel de cristal; în fiecare moment se putea rupe. Puteau să-l rupă o suflare ușoară, o vibrație aproape imperceptibilă, căderea uneia din petalele trandafirilor, ce se desprind acum în liniște pe tabla curată. Intr'o zi, patru rânduri în ziare. Nimic mai mult. Vârtejul evenimentelor universale continuă. S'a părut că în mijlocul preocupărilor lumii, prin zarva de lucruri, s'a auzit ca o plângere foarte slabă. Nu era nimic și era mult. Era, în vieța Omenirii, unul din cele mai mari evenimente ce se puteau întâmpla. Poetul cel mai fin dintre toți modernii, dispărea. Cu tăcerea, cu delicatețea, cu suavitatea, cu care a trăit și pleca din lume. Cerul, în dimineața în care am citit eu notița, era strălucitor. Trandafirii roșii răsăriau din verdeța de frunze. Totul era acelaș ca mai înainte, și o schimbare profundă s'a întâmplat totuși, în înaltele sfere ale spiritului. Omenirea simțea o împușinare. Rainer-Maria Rilke a murit. Multe luni eu am simțit vibrând sensibilitatea poetului în operele sale. Moartea a fost obsesia lui Rilke. „Doamne — scria poetul — dă fiecăruia moartea sa, moartea sa potrivită, o moarte care să iese cu adevărat din adâncul vieții noastre... Pentru că noi, muritorii, nu suntem altceva decât scoarță și frunză. Și totul tinde, în om, ca fructul natural, spre moartea cea mare pe care fiecare o poartă în sine“.

Citirea capodoperei marelui poet, caietele lui Malte Laurids Brigge — cartea Morții, — a făcut să iese la lumină aceste trei acte, scrise pentru ca o actriță să poată să-și pună în joc toată arta sa.

Madrid, Mai 1927.

PERSOANELE:

Bolnava.

Sora de caritate.

Un bătrânel.

Ajutorul doctorului.

O sală mică nemobilată. Trei pereți vopsiți cu albastru deschis. Ușă în fund; ușă în dreapta. O ferastră la stânga Nici tablouri, nici perdele, nici alte mobile, decât două scaune și o măsuță. La ridicarea cortinei, Ajutorul doctorului stă la măsuță — așezată lângă ușa din dreapta — și citește o carte. Scurtă pauză. Se aude un sgomot produs de ceva care se sbate parcă să scape din mâinile cuiva. Ajutorul doctorului e îmbrăcat în această întâie scenă într'un halat alb, din cele ce se poartă în clinicile de operație.

Ajut. — Cine e?

Boln. — (de afară) Eu sunt, doctore.

Ajut. — Poftim, intră.

Boln. — Nu pot.

Ajut. — Impinge ușa.

Boln. — Dar așa nu se poate deschide.

Ajut. — Cum nu se poate? (Se ridică și se apropie de ușă).

Boln. — Ce are ușa asta?

Ajut. — Tragi cumva înspre dumneata?

Boln. — Nu, nu; fac ceea ce-mi spui.

Ajut. — E curios; adică, nu e curios.

Boln. — Spui că nu e curios?

Ajut. — Acum merge, se poate.

Boln. — Da, acum cedează (bolnava intră).

Ce ușă plictisitoare!

Ajut. — Ești sigură că e plictisitoare?

Boln. — (Surzând) Nu știu, doctore.

Ajut. — Iartă-mă; nu sunt doctorul Death; eu sunt numai ajutorul lui.

Boln. — Da, atunci iartă-mă, te rog, și dumneata!

Ajut. — Nu e de ce.

Boln. — Nu e aceasta ora de consultații?

Ajut. — De consultații speciale, dela trei la cinci.

Boln. — Și nu e încă nimeni!

Ajut. — Bolnavii nu lipsesc, doamnă. O să vezi în curând.

Boln. — Ce simplu e totul aici.

Ajut. — Excesiv de simplu.

Boln. — *Pereți goi, spoști cu albastru. Și niciun tablou, nicio podoabă.*

Ajut. — *Doctorul Death simplifică totul.*

Boln. — *Îi place chiar atât de mult simplitatea?*

Ajut. — *Are o dragoste deosebită pentru tot ce e cumpătat.*

Boln. — *Ce senzație plăcută încerc aici!*

Ajut. — *Mă bucur. Toți spun la fel... la început.*

Boln. — *La 'nceput? Nu înțeleg.*

Ajut. — *Ai să 'nțelegi dumneata mai târziu; acum ești puțin obosită, puțin nervoasă poate.*

Boln. — *Nervoasă, nu. Dimpotrivă, simt o mare mulțumire. Acum mă cred aproape vindecată de boala mea.*

Ajut. — *La fel ca și ceilalți.*

Boln. — *Ce frumos e totul aici! Nu credeam ca doctorul Death să aibă atâta gust.*

Ajut. — *Doamnă, în numele doctorului, un milion de mulțumiri.*

Boln. — *(Apropiindu-se de fereastră). Și ce grădină frumoasă se vede prin fereastra aceasta!*

Ajut. — *E grădina acestei case.*

Boln. — *Vă plimbați mult prin ea?*

Ajut. — *Nu avem timp.*

Boln. — *Trebue să fie dar foarte ocupat doctorul!*

Ajut. — *Lucrează toată ziua ...și toată noaptea.*

Boln. — *Toată noaptea? E curios.*

Ajut. — *Când ai să știi totul, ai să vezi că nu e deloc curios.*

Boln. — *Sunt anumite lucruri din ceea ce-mi spui dumneata, pe cari nu le 'nțeleg. E ceva ce nu știu încă?*

Ajut. — *Ceva foarte important.*

Boln. — *Dumneata mă neliniștești.*

Ajut. — *O, n'ai nicio teamă.*

Boln. — *Mă faci să am, cu aluziile, reticențele, echivocurile dumitale, pe care nu le înțeleg.*

Ajut. — *Vrei să șezi? Te rog.*

Boln. — *Voiu întârzia mult așteptând?*

Ajut. — *Câteva clipe doar.*

Boln. — *Are pe cineva înăuntru, doctorul?*

Ajut. — *Intotdeauna e cineva care are nevoie de îngrijirea sa.*

Boln. — *Ai auzit?*

Ajut. — *Ce?*

Boln. — *Părea că a căzut jos un lucru greu. S'a auzit un șgomot foarte mare.*

Ajut. — *Poate. Dacă-mi dai voe, mă duc să văd. (Ajutorul pleacă).*

Boln. — *Ce ciudat e totul aici. Nu mai știu ce să cred. M'am simțit azi puțin supărată, neliniștită; ceva mai mult ca de obicei; m'am gândit că trebuie să vindec odată această neliniște, această tortură și am venit aci. Imi spuneau... Cime mi-a spus oare? Imi spuneau că acest doctor Death va vindeca neliniștile mele, tortura aceasta. Nu știu; nu-mi mai amintesc de nimic acum. E ca și cum între trecut și prezent s'ar fi pus un nour. Aci totul e azur, senin. Și liniștea e adâncă. Nu intră nimeni. S'ar zice că nu locuște nimeni în casa asta. (Se plimbă prin cameră). Nu se aude nimic. Grădina e frumoasă. Dar ce aer funebru, tragic, au chiparoșii aceștia! Nu-mi pot lua privirea dela ei; mă atrag! Ce lucruri imi trec prin minte! Pe de o parte mă simt neliniștită, și pe de alta încerc o liniște cum n'am mai simțit niciodată. Da, e o pace plăcută, ce nu se poate spune. (Intorcându-se să privească iar grădina). Cât mă atrage grădina asta! Ah, ce curios! mai 'nainte n'am văzut siminocul; totul e plin de siminoc. Nu știu ce să cred. Și chiparoșii aceștia, așa de înalți, așa de severi, așa de întunecați! E puțin cam ciudat, totul. (Rămâne pierdută la fereastră. Pauză. Pe ușa din fund intră un bătrânel. Are o barbă mare, albă și merge liniștit sprijinindu-se într'un toiag. Merge și se așează înapoia Bolnavei).*

Bătr. — *(Tușind) Ihi, ihi!*

Boln. — *(Intorcându-se) Ah, ce m'am speriat!*

Bătr. — *Nicio teamă, Doamnă.*

Boln. — *Cine ești dumneata?*

Bătr. — *Cine vezi: un bătrân.*

Boln. — *Un bătrân bolnav?*

Bătr. — *Nu, nu bolnav. Sunt sănătos. Iți spun: n'am nimic.*

Boln. — *Dar dacă n'ai nimic, ce cauți aici, în casa doctorului?*

Bătr. — *Casa doctorului? Ha, ha, ha!*

Boln. — *Pari vesel.*

Bătr. — *Oh, foarte vesel. Ha, ha, ha! Eu am văzut tot în lume.*

Boln. — *Dar prezența Dumitale aici?*

Bătr. — *Nu sunt bolnav; însă am trăit mult. Am nouăzeci de ani!*

Boln. — *Nouăzeci de ani!*

Bătr. — *Precum îți spun; de aceea sunt aici.*

Boln. — *Nu înțeleg.*

Bătr. — *Ai să înțelegi dumneata. Ha, ha, ha! Nu mai am de văzut nimic în viață; și sunt obosit, istovit, fără pic de putere.*

Boln. — *Mă neliniștești.*

Bătr. — *Nu, nu trebuie să te turburi; înseninează-te. Eu sunt aici din cauza bătrâneții. Nu mai puteam trăi; mă consumam ca o lumânare. Mă 'nțelegi?*

Boln. — *Nu înțeleg nimic; asta 'nseamnă că... (Vorbind turburată, cu sine însăși). Ce turburată sunt! Să fie adevărat? Nu pot crede asemenea lucru.*

Bătr. — *Ce să mai caut eu în lume? Nu mai cunoașteam pe nimeni; toți, toți prietenii mei, cunoscuții mei, camarazii, au... trecut pe aici.*

Boln. — *Au trecut prin consultația doctorului?*

Bătr. — *Consultația doctorului? Ha, ha, ha!*

Boln. — *Râzi așa de ciudat; așa de ciudat, că mă 'nfiori*

Bătr. — *Nu te-ai oprit dumneata să examinezi numele doctorului?*

Boln. — *Doctorul Death.*

Bătr. — *Așa e; exact: doctorul Death; adică, doctorul Moarte.*

Boln. — *Doctorul Moarte? Ce oroare! Nu, nu; dumneata glumești.*

Bătr. — *Să glumesc? Aici, doamnă, nu se glumește.*

Boln. — *Ce oribil! Nu, nu se poate... și simt o tortură!*

Bătr. — *Ai fost dumneata fericită în viață?*

Boln. — *Nu; fericirea desăvârșită nu există.*

Bătr. — *Ai avut parte de dragoste, de desmierdări?*

Boln. — *Ca o ceață subțire s'au risipit toate.*

Bătr. — *Ai avut mulți prieteni? Prieteni? Ha, ha, ha! Intreb niște lucruri atât de prostești. Nu e așa?*

Boln. — *Nu, nu-s prostești.*

Bătr. — *Prieteni! Ai întâlnit vreo prietenie sinceră, curată, credincioasă în toate momentele, și în cele grele, în cele groaznice mai cu seamă? Prieteni! Ha, ha, ha!*

Boln. — *Mă 'nspăimânți.*

Bătr. — *Nu te speria. Acum nu mai poți avea frică; adică, puțintică, totuși. La urmă, deloc.*

Boln. — *La urmă? Când la urmă?*

Bătr. — *Când vei intra să vezi pe doctorul*

Boln. — *Și dumneata nu intri?*

Bătr. — *Ba da. Vezi ușa asta? (Arătând ușa din dreapta).*

Boln. — *Da, ușa pe care se intră la consultații.*

Bătr. — *Pe ușa asta se intră ca să vezi pe doctorul Death. Dar de ieșit mai mult nu se mai iese pe ea.*

Boln. — *Nu se mai iese pe aici? Mai este și altă ușă?*

Bătr. — *Nu se mai iese pe nicio ușă.*

Boln. — *(Cu neliniște crescândă). Dumnezeule, Doamne! Nu mai știu ce mi se întâmplă; mă simt adânc neliniștită. Unde sunt oare? Sunt toate acestea un vis? Spune-mi dumneata, bunule bătrân, sunt toate acestea un vis?*

Bătr. — *Un vis? Poate. Ei haide-acum să ne deșteptăm.*

Boln. — *Să ne deșteptăm? Nu, nu; nu vreau. Eu plec, fug; nu vreau să mai stau aici.*

Bătr. — *Puțin calm. De ce disperi? Nu câștigi cu asta nimic. Când ai ajuns până aci, nu poți să mai dai înapoi. Privește ce liniștit sunt eu. Nu am nimic; nu sunt bolnav. Dar viața mea e sfârșită, mistuită. Ce e de mirare? Hm? Nouăzeci de ani! Nouăzeci de ani să tot vezi. Și acum nu-mi mai aduc aminte de nimic. Ha, ha, ha!*

Boln. — *Ce tortură simt! Incurajează-mă; nu mă părăsi.*

Bătr. — *De-acum, într'o clipă, te va încuraja doctorul Death. Eu mă duc să-l văd.*

Haide, iubită doamnă, curaj; nu dispera. Cu Dumnezeu, cu Dumnezeu. Nouăzeci de ani! Ha, ha, ha! (Pleacă bătrânul. Scurtă pauză).

Boln. — (După o clipă, în care a rămas pierdută, încercând să se însenineze). O! Temeri de-ale mele! Cine era bătrânul acesta? Un nebun, de bună seamă; fără 'ndoială un nebun. Nu e ciudat; e foarte posibil să fi intrat în clinica doctorului un om cu mintea... un desechilibrat. Nicio îndoială; omul acesta era un nebun... Trebuie să cred că era așa. Nu era lipsit de orice sens, absurd, ceea ce spunea el? Imi dau bine seama; mai 'nainte mi se părea că sunt puțin indispusă, înfrigurată. Nu mai am friguri. Mi se pare că încep a mă liniști. Mă simțeam cu sufletul la gură, ostenită, sfârșită, și-acum încerc un simțământ de pace în neliniștea mea. Imi dau bine seama; totul n'a fost decât un vis urât. Voiu vedea pe doctorul, el mă va examina; îmi va spune ce trebuie să fac ...și voiu fi tot așa de sănătoasă și tot așa de tare ca mai 'nainte. (Silindu-se să rădă). Ah, cât de ridicol a fost sărmanul acela de om! Limpede, când porți nouăzeci de ani în spinare.. Nu știa ce spune. Un nebun dintr'o clinică; lucru logic, natural. Ciudat e numai că nu e nimeni aici; nu se aude niciun șgomot. Și ajutorul doctorului nu se mai întoarce. Trebuie să fie foarte ocupat. Și timpul trece. Seara se apropie. Sosește amurgul. Da, lumina scade din ce în ce. (Lumina scade). Ce prostii a spus bătrânul acela! Neliniștită? Nu; acum îmi dau seama mai bine, mult mai bine ca înainte. (Își trece mâna pe față și o oprește pe frunte). Nu; puțină febră; adevărat. Și simt o mică neliniște. Nu vreau să mă amăgesc pe mine însămi. La ce ar servi amăgirea? Sunt profund abătută. Dumnezeule, scapă-mă din această grea încercare. Câte lucruri am să fac în viață dacă scap de acest moment groaznic. Ce repede scade lumina. De ce nu aprind lumânări? Nu se mai vede nimic. Și grădina? Vreau să văd încă odată grădina. (Se apropie de fereastră pentru a contempla grădina; deodată scoate un strigăt de spaimă). Ce oroare! Ingrozitor, îngrozitor! Ajutor! Ajutor! Dumnezeule, Doamne! Toată grădina

e plină de cruci, de morminte; nu se văd decât gropi. Visez? Sunt prada unui coșmar? Ajutor! Nu vreau să mai rămân aici; simt cum mă sfârșesc; nu pot să mă mai țin pe picioare. (Se așează abătută, doborâtă). Eu care eram atât de tare, atât de sănătoasă! Nu pot; nu vreau... (Plânge în tăcere, cu capul între mâni, și coatele pe genunchi) Nu vreau, și nu se va întâmpla! (Aprinsă se ridică cu violență). Nu, nu; nu se va întâmpla! Sunt încă tare! Nu, nu vreau. Eu vreau să trăiesc, să mă bucur de viață. Și voiu trăi! Fug de aici; plec. (Se apropie de ușă și încearcă s'o deschidă) Nu se poate deschide. Dar o voiu deschide cu unghiile, cu toată ființa mea. Vreau s'o deschid... Nu se poate. Nu se poate deschide ușa, nu pot scăpa! (Căzând iar pradă descurajării). Atunci fie ce-o vrea Dumnezeu! (Se așează din nou). Nu pot lupta mai mult. Și plâng, plâng ca un copil. În această clipă toți suntem ca niște copii, slabi, fără conștiință, fără dorinți. (Respirând tare, greu. Plânge în tăcere, cu trupul aplecat și capul între mâni. Prin ușa din fund intră incelinel Sora de caritate. Se apropie de Bolnavă și îi pune mâna pe umăr. Bolnava ridică încet capul).

Sora de caritate. — Plângi?

Boln. — Plâng. Dar știu că plânsul meu e zadarnic.

Sora. — Nu plânge. Liniștește-te.

Boln. — Nu pot.

Sora. — Haide, haide; fă o mică efortare.

Boln. — Ce măhnită sunt! Imi amintesc în clipa aceasta, de când eram copilă, de când aveam șase ani. Purtam o rochiță albastră; mama mă lua pe genunchii ei și mă săruta în tăcere de nenumărate ori. Era așa de bună mama; și era mereu tristă; suferea mult. Se îmbrăca în negru. Imi amintesc acum de toate. Locuiam într'o casă sus, și din ferestre se vedeau munții de azur cu vârfurile albe iarna.

Sora. — Te ostenești, în loc să te bucuri de odihnă.

Boln. — Ce bine-mi amintesc acum de sărmana mea mamă! Cu haina ei neagră, cu fața palidă, cu cearcăne mari la ochi; s'a dus cu toate. Vreau să merg s'o văd; vreau să mă mai țină odată pe genunchii ei. Și să mă sărute. Și să mă strângă la

pieptul ei... Sunt iar micuță ca altădată.
Nu e așa?

Sora. — *Liniștește-te, liniștește-te. Nu te mai frământa.*

Boln. — *Nu, nu. Sunt liniștită.*

Sora. — *Puțin ești turburată.*

Boln. — *Da, e-adevărat. Mă turbură gândul de a nu mai putea vedea câmpul, cerul, munții.*

Sora. — *Nu vorbi așa. Le vei vedea.*

Boln. — *Nu, nu le voi vedea mai mult.*

Sora. — *Resemnează-te.*

Boln. — *(Scena se luminează în verde). Lumina are o culoare verde... Totul e iluminat de culoarea aceasta. Cine suspină în casa aceasta? Nu e nimeni, nu văd pe nimeni; dar pare că s'ar auzi suspine. Aud acum și murmurul unei rugăciuni. Da, se roagă pentru mine. Dar unde? Nu mai știu unde mă aflu. Ași vrea să plec, dar îmi lipsesc puterile pentru a ieși de aici. Și-apoi, la urma urmei, tot una e.*

Sora. — *Gândește-te la altceva; sunt lângă dumneata, pentru a te ajuta la orice.*

Boln. — *Lângă mine? Puțin o să mai am nevoie de dumneata, ori de altcineva.*

Sora. — *Nu, asta nu. Nu vorbi așa.*

Boln. — *Sunt resemnată. Nu mai vreau, nu mai doresc nimic acum. Nici câmpuri, nici munți. Adio la toate.*

Sora. — *Puțină seninătate.*

Boln. — *O am. Imi pare că întreaga mea ființă plutește în aer. Sunt subțire, impalpabilă; toate lucrurile în jurul meu, sunt subtile, eteree.*

Sora. — *Trebue să vină Ajutorul doctorului.*

Boln. — *S'a auzit un sgomot mic colo 'năuntru.*

Sora. — *Da, trebuie să fie Ajutorul doctorului. (Se apropie de ușa din dreapta. Scurtă pauză. Ușa se deschide și apare drept, îmbrăcat în negru, sever, funebru, Ajutorul doctorului. Înaintează spre Bolnavă. Scena rămâne aproape în întuneric).*

Ajut. — *Să mergem; ceasul a sosit; doctorul așteaptă.*

Sora. — *A sosit timpul.*

Boln. — *Da, da; a sosit momentul. Trupul meu e ca și cum ar fi de aer. (Ajutorul și Sora se apropie de Bolnavă; aceasta se ridică de pe scaun; o iau ușor între ei și o duc încet, foarte încet, spre ușa doctorului).*

Ajut. — *Grijă, ai grijă; umblă încet.*

Sora. — *Sprijițește-te bine pe mine.*

Boln. — *Nimic nu mă mai interesează de acum. Nu simt nicio teamă. Înainte, da; acum însă, nu mai. E ca și cum totul ar fi o mare suavitate, o mare pace.*

Ajut. — *Intr'o clipă..*

Sora. — *(Spunând rugăciunea celor în agonie). „Ieși, suflete creștin, din această lume, în numele lui Dumnezeu Tatăl“...*

Boln. — *Ce pace mare!*

Sora. — *„In numele lui Iisus Christos, Fiul lui Dumnezeu celui viu, carele pentru tine a pățimit“... (Grupul ajunge la ușă. În clipa aceasta Bolnava, cu o mișcare bruscă, se desface din mâinile insoțitorilor ei. Se înalță, și țepănă, dreaptă, hieratică, cu capul înclinat pe spate, spune cu glas limpede).*

Boln. — *Infinit.... (Sora și Ajutorul cad în genunchi de câte-o parte a ușii. Și Bolnava, în aceeași atitudine, adaogă:)*

Eternitate... (Și intră în cameră, în timp ce cei doi insoțitori rămân prosternați în genunchi, cu fața între mâni).

Cortina cade încet.

*Trad. din span.
de*

Eugen Tănase.

Învățământ - Educație

Educație și cultivare

Dr. Nic. Balcă.

(Continuare).

În pedagogia contemporană se fac, e adevărat, multe încercări de a funda o asemenea metafizică. Cea mai interesantă, din acest punct de vedere, e încercarea pe care o face Krieck. Pentru acesta omul e o „ființă spirituală”, iar educația e considerată ca o „funcțiune spirituală” specifică existenței omenești. „Educația este orice fel de formare sau cultivare a omului care urmează dintr'o influență spirituală”.¹⁾ Orice influență spirituală care se întâmplă într'o comunitate, ca o componentă a creșterii membrilor acesteia, trebuie socotită ca educație și deci ca obiect al științei educației”.²⁾ Educația e așa dar proprie omului, numai întru cât acesta este ființă spirituală.

Dar nici încercarea aceasta nu depășește concepția organică de mai sus, căci și aici omul poate fi foarte bine considerat numai ca o treaptă a lumii organice. De aceea e necesar, credem noi, că ceea ce se înțelege prin ființă spirituală, trebuie să fie determinat mai de aproape. Și, îndată ce se va face acest lucru, se va constata că miezul acestei probleme se află mult mai adânc decât se crede de obicei. Educația are după noi o față dublă. Cu o parte ea se întoarce în spre trecut, pentru a păstra comunitatea în trecerea generațiilor, devenind păstrătoarea tradițiilor și continuității etnice. Iar cu altă parte ea e întoarsă spre viitor, în sensul, că ea așează

generația tânără în fața marilor destine istorice ca idealuri ale comunității din care face parte această generație. Menirea educației e pe de o parte adunarea, legarea, cufundarea și înrădăcinarea insului în întregul care se cheamă comunitate, iar pe de altă parte ea mai trebuie să pregătească înțelegerea pe care trebuie s'o aibă insul pentru idealurile acestei comunități ca imperative ale clipei. Educația unește așa dar trecutul cu viitorul comunității în viața unei noi generații.

În aceste propoziții se poate vedea destul de clar, că teoria organică a cultivării e depășită de un nou principiu. Căci în teoria aceasta nu era luminată decât o singură față a acelei fețe duble de care vorbiam mai sus: *integrarea organică a insulei în viața comunității*. Viața organică cu legile ei biologice nu poate însă să trezească niciodată în ins conștiința menirilor pe care insul trebuie să le îndeplinească în viitor, din motivul că ea este doar integrare, asimilare și ca atare ea e mereu întoarsă numai spre trecut, pentru păstrarea căruia niciodată nu se obosește prea mult. Pentru înțelegerea celei mai caracteristice trăsături a omeneșului — poate singura care-i dă acestuia dreptul să se numească ființă spirituală — e necesară o altă concepție, care să vadă pe om în existența lui originară, plecând dela îndatoririle istorice ale acestuia și dela răspunderea grea ca un destin pe care acesta — insul — trebuie s'o aibă în fața popoului său.

¹⁾ Krieck, Philosophie der Erziehung, p. 175.

²⁾ Krieck, Nationalsozialistische Erziehung, 1934, p. 8.

IV. Răspunderea ca noțiunea cea mai centrală a educației.

În clipa în care se recunoaște, că scopul școlii și al educației românești nu poate fi decât educarea înșilor care aparțin comunității românești, pentru ca aceștia să devină Români conștienți de răspunderea mare pe care ei o au așezată pe umeri de istorie și de Dumnezeu, putem spune că, se fixează un ideal care se află dincolo de orice ideal al cultivării. Căci noi credem, că numai în această răspundere se revelează aceea ce face ființa existenței omenești. *Omul nu este om decât în măsura în care acesta trăește cu răspundere.* Faptul acesta că omul e capabil de răspundere, luminează caracteristica cea mai proprie a ființei omenești, la înțelegerea căreia legile biologice nu ne mai pot fi de nici un folos. Ba am putea chiar spune că o concepție organică nici n'ar putea ajunge vreo dată la noțiunea de răspundere. Desigur, departe de noi gândul de a susține, că răspunderea presupune excluderea concepției organice. Noi voim numai să arătăm, că noțiunea „răspunderii” se află pe alt plan decât cel organic. Cu ajutorul gândirii organice nu putem înțelege decât devenirea organică ca o realitate dată obiectiv. Iar atunci când noi vorbim despre „răspundere” înțelegem un conținut plin de sens trăit în experiența subiectivă a insului. Deși nu putem nega că trăirea subiectivă a individului nu se poate întâmpla decât în organic, căci organicul este spațiul în care se realizează răspunderea, dar el nu este răspunderea însăși. Răspunderea luminează, în legătura organică a vieții, ca o lumină interioară nouă și umple totalitatea aceasta cu o viață omenească veritabilă și adevărată.

Însă toate cele spuse mai sus nu pot fi înțelese corect decât dacă cineva a înțeles sensul în care noi vorbim aici despre comunitatea care se numește popor. Căci noi avem pretenția că am descoperit aici drumul care duce la demascarea multor concepții false despre comunitate și popor. Așa de pildă idealismul german vedea comunitatea ca fiind o operă a voințelor înșilor care trăesc sub aceiași idee. Ideea devine pentru

această concepție singura generatoare de comunitate. Și poporul nu era decât tot o realizare a ideii, o comunitate pur spirituală, în care putea să intre orice ins care credea vremelnice într-o idee. Iar liberalismul — mai ales acela de nuanță iudaică — a falsificat și mai mult sensul cuvântului popor, prin aceea că a confundat voit noțiunea de comunitate cu aceea de societate, așezând în locul legăturilor organice care uniau pe indivizi legăturile interesului. Și de aceea pentru Rudolf Kyellen bunăoară poporul nu este altceva decât „massa de oameni ținută laolaltă înăuntrul statului prin loialitate”,¹⁾ o loialitate născută desigur din legătura celorlași interese. Pentru noi însă, cuvântul popor are cu totul alt sens. Mai întâiu noi facem deosebire între popor ca o *comunitate naturală* și popor ca o comunitate politică. Și cu aceasta noi deosebim *români născuți* și *români conștienți*. Noi suntem români datorită sângelui și a originii comune. Și deci poporul nu este o faptă a înșilor, ci el este fapta lui Dumnezeu ca o realitate dată în natura vieții. Căci nu indivizii au creat din voința lor poporul, dăruindu-i acestuia sânge deosebit, grai deosebit și chiar chip deosebit, ci poporul e obârșia înșilor legați prin același sânge, e fundamentul înțelegerilor reciproce, al atitudinilor comune, al formării lor interioare și al viziunii lor despre lume și viață. Noi suntem intrați înăuntrul poporului prin naștere și nu prin voința noastră. Iar poporul cuprinde în sine totul și produce din sine totul ceea ce e necesar mădularelor lui — limba, dreptul, arta, morala — ca aceștia să se simtă că sunt copiii aceluiași tată bun. Și de aceea insul nu poate trăi în afara comunității poporului, așa cum planta nu poate trăi fără lumina soarelui.

Dar poporul nu este numai un dat, o realitate organică, ci el mai este și o problemă, un scop, un ideal o datorie. Ca unitate organică poporul nu este decât o jumătate de adevăr, abia poporul ca unitate organică ajunsă la conștiința de sine e adevărul întreg. Sau cu alte cuvinte popor în adevărata plenitudine a acestui cuvânt nu e decât po-

¹⁾ Staat als Lebensform, p. 104.

porul ale cărui mădulare trăesc conștient identitatea lor organică și etnică. Despre un popor adevărat nu poate fi vorba decât în clipa în care poporul ca ceva organic natural devine un popor politic, în clipa în care *românul din naștere* devine *român conștient*, ceea ce înseamnă în clipa în care românul *trăește românitătea ca o îndatorire supremă*, ca o poruncă a lui Dumnezeu. *A trăi politic înseamnă a trăi din toate fibrele ființii tale aparținerea ta la poporul tău sub forma răspunderii.* Din taina ne-

(Va urma).

pătrunsă care-l trimite pe ins în viața unui popor, acesta primește pe umeri sarcina nespuse de grea dar divină a răspunderii. Căci a trăi vieața în chip omenesc nu înseamnă numai a fi mișcat de grijile existenței, de dorul de a întemeia o familie și de a te trudi pentru bunăstarea acesteia. Într'un fel oarecare și animalele fac acest lucru. Măsura vieții omenesci e dată cu totul pe alt plan și anume pe planul unei vieți trăită sub imperiul răspunderii și al jertfelniciei pe care o implică și o pretinde poporul.

Pedagogia activistă

de **Dimitrie D. Roman.**

(Continuare).

3. Concluzii. Nu voi mai căuta să analizez și alte sisteme, ci voi arăta în concluzie tot ceace filosofia a inspirat acestui curent.

Din cele arătate până aci rees următoarele note esențiale și caracteristice:

1. Energia.
2. Activitatea.
3. Individualitatea.

Sufletul e mai întâi de toate energie.¹⁾

Aceasta energie este motorul vieții.

A doua notă este activitatea. Numai atunci când un suflet e activ poate să existe. Noțiunea suflet e inseparabilă de cea a activității.

Ultima notă am spus că este individualismul, al cărei creator este Nietzsche.

Bazați pe aceste constatări, întreaga educație se va face după legile ce convin noilor interpretări a naturii omului, interpretare dată de mișcarea voluntaristă. Se va ține deci seama că individul este în esență energie, pe care educația e chemată a o crește și conserva prin mijloacele sale care sunt activitatea și respectul individualității, dar nu o activitate impusă, ci spontană. Filosofia voluntaristă este pornită împotriva aceleia raționaliste, ea este călăuzită de un voluntarism biologic cu excepția aceleia a lui Fichte,

¹⁾ Voință după Schopenhauer și Paulsen, puterea voinței după Nietzsche, impulsie după Wundt și elan vital după Bergson.

care se îndrumază către un activism individualist și nici decum biologic. Către acest idealism activ gravitează una din cele mai însemnate concepții ale școlii active, aceia integralistă. Actualizarea și maximalizarea forțelor individului prin propria-i activitate, precum și dreptul la o viață deplină lăsând pe copil liber a-și desfășura energia spre căile cari îi dau înbold structurii ființei sale nativă, sunt elemente pe care în mare parte pedagogia activistă le datorește filosofiei voluntariste și activiste.

VI. Condiționările biologice ale pedagogiei activismului.

1. Psihologia infantilă.
2. Adaptarea la mediul fizic, — reacțiune biologică.
3. Adaptarea la mediul social. — Reacțiunea psihică.
4. Teoria biogenetică în educație.
5. Concluzii.

1. Dela ființele cele mai inferioare, până la cele mai superioare animale, toate răspund impresiilor prin expresii, excitațiilor prin reacții. Aceasta nu este altceva, decât principiul activității în biologie, principiu ce stă la baza vieții, determinând-o.

Dovada: În lumea anorganică, unde nu se produc reacții la impresii, nu există viață. Cu cât organismele sunt mai sus în scara

perfectiunii speciilor lor, cu atât sunt mai perfecte, deci și cea a funcțiunilor este mai pronunțată

Cercetările în domeniul psihologiei infantile au dus la următorul rezultat: Elementul voluntar, — tendința spre activitate, — o găsim adânc manifestată în structura sufletească a individului, sub formă integrală.

Și voiu motiva: Să luăm pentru aceasta, primul fel de manifestare a copilului înainte de școală, „jocul”, care din punct de vedere al activității psihice, e pus la dispoziție de însăși imaginația sa. Intervenția acestei imagini este atât de puternică, încât de multe ori, copilul, din anumite idei, scoate imagini ce nu mai corespund deloc ideilor din cari au luat ființă. Exemplu: Copilul care dintr'un băț face un cal și zice: „Acesta este calul meu”, trăește aievea aceste momente, întocmai ca și fetița, ce din orice cârpă își face o păpușe. Mi-aduc aminte de jocurile copilăriei. Un mic baston acoperit cu oarecari buruieni, forma ocazia procesiunii unei înmormântări pe cari noi o executam întocmai. Nu ne lipsea sicriul, preotul, bocetul, etc. Eram cel mai nenorocit când glasul vre'unui părinte ne îndrepta cu chemarea spre casă, sau altceva, către vreunul din cei ce formau mica societate de joc. Li priveam cu ochi răi, ba altădată înconjuram asocierea cu acei copii ce nu aveau libertatea completă, tocmai pentru a înlătura eventualele nemulțumiri ca cele amintite. Trăiam într'adevăr acele clipe. Era o manifestare spontană și fizică și psihică. Trăiam atât spiritual, cât și material.

Iată deci și legătura dintre aceste două feluri de activitate, pe care va trebui să se bazeze mai târziu activitatea școlară.

Pedagogia activistă, nu nesocotește și nici n'ar putea nesocoti, indicațiile pe cari biologia în calitate de știință ajutătoare, i le pune la dispoziție, având bun înțeles în vedere creațiile ce există între viața organică și cea psihică.

2. Omul, ca și animalul este într'o strânsă legătură cu mediul fizic în care trăește. Cu cât este mai inferior, cu atât el e mai mult determinat, ba chiar subjugat de acest mediu

și invers. Ba ce e mai mult: Cu timpul acest mediu determină și transformări ale structurii organelor și funcțiunilor. Darwin dă o mulțime de exemple asemănătoare. Această teorie a adaptării individului la mediu o aplică Spencer la psihologie. Diferența între om și animal este numai graduală, pentru că originea vieții sufletești e aceeași la toate ființele; mișcarea reflexă fiind foarte înrudită cu manifestările pur fiziologice.

Cu cât ne urcăm mai sus în viața animală, cu atât vom găsi mai multe și mai variate reacțiuni sufletești la modificările externe, deci cu atât adaptarea merge mai ușor și mai complet. Chiar legile morale înăscute pentru individ, au fost câștigate prin evoluția speciei; chiar și atunci când o corelație superioară se suprapune celei inferioare, pe temelia cărora s'a ridicat, ele nu dispar pentru organism.

„Atâtea câte s'au petrecut ca schimbări în universul care ne cuprinde, stă scris în conștiința fiecărui dintre noi.¹⁾

Aceste reacții, sunt cele ce pregătesc nașterea conștiinței. Faptul fundamental dela care pleacă organismul vieții de relațiune al oricăruia organism cu, sau fără conștiință, este faptul că acest organism, se conserva pe sine prin selecțiunile corpului său.

La animalele unicelulare, corpul întreg reacționează. La animalele cu sistem nervos complicat, materia nervoasă ia asupra ei distribuția reacțiunii corpului, căruia-i înlesnește reacțiuni parțiale și chiar mișcări singulare.

Conștiința, când se adaugă la viața organismului, nu schimbă caracterul reacțiunilor organice, ci dimpotrivă, le întărește. Legătura acesteia cu corpul întreg rămâne pronunțată.²⁾

Din faptul că reacțiile cele mai numeroase se găsesc la animalele cele cu sistem nervos mai dezvoltat, urmează următoarea consecință pedagogică: Să nu se lase nici când în părăsire cultivarea acestor reacții organice. Copilul, mai cu seamă, are nevoie de cultivarea acestora pentru formarea eului său. De aci necesitatea și chiar faptul că oamenii au nevoie de o copilărie cu mult mai îndelungată.

(Va urma).

¹⁾ C. R. Motru: Elemente de metafizică, p. 271.

²⁾ C. R. Motru: Curs de psihologie, pag. 89, 90.

Psihologia și ramurile ei*)

Toate ramurile științei au luat astăzi, datorită omului, o dezvoltare rapidă, tinzând tot mai mult, spre perfecționare și totodată de a fi puse în imediatul folos al umanității.

Din unitatea desăvârșită a Universului, face parte și pământul, care este numai o părțică din imensul univers; și totuși este mai mult dotat decât celelalte părți componente. Omul prin iscusința minții lui, a ajuns să cunoască relativ universul și din multiplele cercetări și probe, a aflat că nimic nu are existență izolată și că există o strânsă legătură între elementele universului. Noi ducem o viață strâns legată de acele elemente și s'a constatat că, corpul omenesc se dezvoltă dependent de univers. Trăim deci o dependență dinamică în trecut și viitor. Fiecare corp existent are un trecut al său specific și că existența tuturor corpurilor a fost legată și condiționată de alte corpuri, cari au evoluat la rândul lor, de asemenea condiționat. Ne găsim deci într'o interdependență de timp și spațiu. Fiecare corp din spațiu, prezintă particularități imense. Știința cu toată dezvoltarea ei nu poate izola părțile complexităților și a găsit că ființele umane n'au existență izolată și se găsesc într'o continuă mișcare și transformare. Celula care e primul fort al vieții și care compune corpul uman în număr de 60 trilioane de celule, sunt într'o continuă transformare. Exemplarele umane datorită particularităților, sunt unice în lume, deci ele diferă una de alta. Dependența, mișcarea, transformarea, variația, unitatea și exemplare unice se aplică la toate corpurile.

Mintea noastră nu poate cuprinde întreaga complexitate a corpurilor. Pentru aceasta a apărut știința cu descoperirile ei sub două aspecte. I. Aspectul fizic, (corpurile anorganice) cu fizica, chimia etc. și II. Aspectul biologic (viața) cu anatomia, fiziologia, st. genetice, st. sociale, sociologia, dreptul etc.

Pentru cunoașterea sufletului uman avem *psihologia*.

Ea este știința biologică, care studiază natura umană, conduita sau manifestările acestei naturi, în mediu. Este o știință sociologică, trăind în societatea după care individul se formează datorită multiplelor manifestări ca: datinele, cântecele, jocurile, diferitele obiceiuri, arta etc. Psihologia se ocupă deci cu studiul vieții umane, care este un continuu proces de adaptare la mediul social. Din moment ce individul schimbă mediul social, organismul imediat reacționează, căutând a se acomoda noului mediu social. Pentru ca această acomodare să se facă în condițiuni cât mai bune, trebuie să cunoaștem temeinic organismul uman, mediul social, raporturile și influența între mediu fizic și social. În acest scop s'a început cu științele fizice, studiind fenomenele naturii, omul ocupându-se la început de tot ce-l înconjoară, plecând chiar dela el. „Cunoaște-te pe tine însuși” a fost perceptul fundamental al filosofiei lui Socrate. Deci noi trebuie să căutăm a cunoaște marele laborator care este corpul nostru. La început această cunoaștere a organismului uman, era imposibilă datorită mentalității primitive a omului. Chiar în Anglia nu se permitea studiarea corpului omenesc, considerând aceasta ca un sacrilegiu.

Psihologia în genere sau cea generală, se ocupă cu studiarea naturii ființei umane și manifestările ei generale, apoi natura ființei, izvoarele, modalitatea desfășurării activității afective, emotive și interdependența organismului. Pentru toate acestea s'au creat diferitele ramuri ale psihologiei.

I. *Psihologia diferențială* are de scop studiul variațiilor dintre oameni. Acest studiu are la bază activitatea spontană în care se manifestă individualitatea și după care putem cunoaște înclinațiile copilului.

Tipologia studiază indivizii după structura lor și după atitudinile pe care le au față de diferite împrejurări, instituții etc. Imparte indivizii în două categorii: I. Picnici și Astenici. *Picnicii* sunt caracterizați prin energia pe

*) Insemnări dela cursurile de vară ale învățătorilor ținute la Cluj în Iulie 1938, după conferința Domnului Prof. Fl. Ștefănescu Goangă.

care o are, sunt cordiali, deschiși în manifestările lor, ușor de cunoscut, reacționează puternic, sunt ușor adaptabili.

Astenicii sunt rezervați în manifestări, timizi, pudici, trăesc lumea lor, sunt morăcănosi. Acest studiu se încadrează în psihologia individuală, pe care o afirmă atât de categoric astăzi psihologii. Vieța sufletească nu se poate înțelege deci decât în legătură cu individualitatea concretă.

II. *Psihologia socială* studiază natura umană, în legătură cu mediul social: Omul este om cât trăește el în societate. Pe el îl modelează societatea după cum ea crede. Primele influențe sociale le primește copilul în familie, care este un mediu social restrâns. Intervine mediul școlar și apoi mediul social cu o sferă cu mult mai mare. Omul la rândul său, caută să-și acomodeze mediul social. Din această luptă omul tinde spre perfecționarea creațiilor sale, în timp și spațiu, datorită culturii și civilizației pe care le primește în societate.

III. *Psihologia anormală patologică* care caută a cunoaște care sunt cauzele perturbărilor și apucăturilor rele la indivizi.

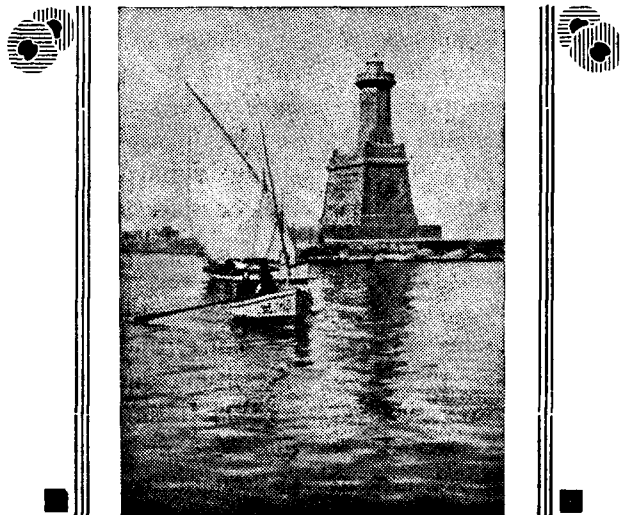
Indivizii cu apucături rele vor fi studiați și supuși tratamentului medical și unei educații speciale pentru a-i face în marginile posibilității oameni utili societății.

IV. *Psihologia evolutivă* care se ocupă cu cunoașterea tipilor de oameni la diferite etape. Copilul mic are manifestările lui caracteristice, începând cu etapele dela 1—3 ani, 3—7, 7—14, 14—18; etape care trebuie să le cunoaștem. Cea mai importantă epocă este a pubertății, care mai poate fi numită și epoca aventurilor și care trebuie de aproape studiată.

V. *Psihologia aplicată* urmărește partea practică. Se ocupă de educația învățării, ne arată felul cum trebuie să învățăm ca munca noastră să producă cât mai mult. În general noi nu știm cum să ne organizăm munca noastră intelectuală pentru a aduce randamentul cuvenit. *Psihologia muncii productive* caută mijloacele prin care activitatea noastră să aducă un profit, atât cantitativ, cât și calitativ. Se impune acum cunoașterea individualității copilului, orientarea profesională a lor fiind fiecare puși la locul potrivit.

VI. *Psihologia ontogenetică și filogenetică* arată procedeele practice în cunoașterea individualităților umane. La scopul acestei cunoașteri, avem fișa individuală și testele de examinare, de care ne folosim pentru o mai deplină reușită a instrucției și educației și pentru îndrumarea tinerilor spre activitățile pe care le pot împlini cu ușurință, aducând cât mai mult folos societății.

N. Hălmăciu
inv. Ocna-Sibiului.

Vedere din țară.

VIATA CULTURALA ȘI NATIONALA A SATULUI

Țară și tineret

În angrenajul constituirii sintetice al satului, Instituția Pregătirii Premilitare, ocupă un loc de o importanță necontestată. Sublinierea acestei importanțe este de prisos întrucât, zecile de mii de t. p., au adus prin contribuția lor plină de înălțător elan și avânt moral, cea mai puternică dovadă că este o forță de sine stătătoare și o promisiune optimistă pentru România constructivă de mâine.

Eșalonați pe șantiere, ori curățind cimitirele eroilor sau ale satului, ridicând garduri și pârliază de împrejurare pentru curțile văduvelor cu gândul la stejarii secerați de vifonița războiului, înălțând cruci și troițe de închinare și reculegere la răscruce de drumuri; tineretul p. p. cântă într'un ritm nou de viață românească, pe ogoarele sfințite ale pământului binecuvântat de dărnicia strămoșilor.

Este un imn care-ți scaldă inima și speranțele într'o lumină nouă, făcându-te să împletești nădejdiile pentru un „viitor de aur”, cu atât mai fericit, cu cât acest tineret, se entuziasmează cu sublimitatea lacrimilor smulse dintr'o inimă încălzită la focul revărsării zorilor. Și când te gândești că acești falnici stejari, sunt tineri între 18—21 ani, aceia care vor forma piatra indestructibilă, pe care se va clădi mândria noastră.

În vinele tineretului, — mai ales cel dela țară, — să se știe, că pulsează un sânge nou, un sânge care revendică pe acela al romanilor și dacilor, oțeliți în războaie și dragoste de țară. Este o orchestrație care în simfonia ei, aduce toată patima după un trecut vijelios, dar cernut prin sita prezen-

tului îndârjit, în libertatea mulțumită de firea lucrurilor.

Nu e rar cazul când, comandanții de tineri premilitari și-au schimbat convingerile pesimiste alături de aceste pietre de hotar. Și când pentru dragostea lor și-a țării, strecurând zi de zi sufletele tinerilor, au sfârșit prin a se purifica ei înșiși la focul elanului tineresc. E nebănuit de important acest fapt care face să se simtă acelaș suflu curat și cinstit, să se unifice într'un cuget ș'o simțire toată truda comandanților și premilitarilor. Numai aceia care calcă și respiră atmosfera aceasta, — cel puțin la fiecare ședință, — între tineri, simte această revelație mistică. Pentru că, este într'adevăr o revelație, să te schimbi în acelaș pas cu tineretul care-l ai sub comandă, simțindu-ți inima svâcnind și sufletul plin de acelaș tumult ce se trăește în ultima clipă a marșului de apropiere: asaltul.

Trebuesc cunoștințe de curați apostoli, să-i facă pe tineri, — atât români, cât și minoritari, — ca să-și îngemăneze poveștile din repaus, în așa fel, încât, să nu se simtă distanța de obârșie și stăpânire, să nu se privească unii ca tolerați, alții cu mândria stăpânului, cu sufletul alimentat de patimi, sterpe și minore.

Această minune, am văzut-o în câteva subcentre, unde, nu mai era aceea distanțare inoportună dela începutul pregătirii premilitare, ci frăția care adună sufletele și aspirațiile ce converg spre aceeaș stea idealizată să fim pururea frați.

Spuneți-mi, cinstiți cetitori, ce fericire mai plină poate simți un comandant, când ob-

servă că între români și ceilalți camarazi minoritari, s'a făcut aceea dragoste care-i apropie sinceri și convingși, unul de altul? Când camaradul ungur, simte că țara românească are dreptate, — și că Ungaria este o soacră care se bocește la porțile marilor puternici după o chimera, ce prin utopicul ei, scoboară mentalitatea la copilărie, — culminând printr'o mărturisire izvorâtă din convingerea ce s'a făcut în cele mai adânci fibre ale sufletului: „Știți D-le comandant, ce mult regret că m'am născut într'o familie de Unguri. Tata și mama, sunt mari dușmani ai mei, acum”.

Este o confesiune care nu mai are nevoie de niciun comentariu.

Infrățindu-i în gând, ai colorat sufletele ridicându-le pe cele mai înalte culmi ale idealismului și disciplinei, dar infrățindu-i în faptă i-ai cimentat în hotărâri, argăsindu-le aspirațiile spre gura derai a păcii și bunei învoiri.

A fi îndrumător și tăietor de drumuri pentru tineret, este cea mai plăcută și cea mai înaltă datorie a unui apostol, care-și ia în serios menirea, — trăind zi de zi sub flamura realizărilor vrednice de el și de un tineret în care se pune atâta nădejde,

Nimic nu va putea ridica tot tineretul la un cuget curat de dragoste mândră și cumințe pentru țară, decât o elită de comandanți căliți în cinste și omenie. Iar pentru ca și ei să simtă această călire avându-i ca pe o stea călăuzitoare, e nevoie de multă abnegație și mai multă stăruință în opera de epurație a conștiințelor tinere.

Suflul de viață nouă, se va realiza întru totul, când se va face o drastică selecționare a capacităților ce au în mână atâta puzderie de inimi tinere care bat în cadență sublimă pentru România nouă.

Și-atunci, când comandanții vor fi pe baricade, iluminând aiudoma farurilor, de orientare în besnă și tineretul nu va încercui apatic și absent aceste focare ce se consumă luminând, îngurgitându-se în ocupații sărace, ori, idealizând vifei de aur care ațâță imaginația și exaltă spiritul; se va crea o țară mândră, o Românie de granit ce nu se va clătina când pigmeii o vor îmbrobodi în pânză de paianjen, o patrie și-un munte de neam, măi tată, care o să verse belșug și lumină dela Dumnezeu, — așa cum arătat-ni-l-au vulturii trecutului dăltuind în aur tot viitorul nostru.

I. P. Tămășelu.

Cultul monumentelor și al altarelor trecutului

În țara aceasta, dela marginile luaii celei mai rele din împărăția fără împărat și fără Dumnezeu a besbojnicilor de dincolo de Nistru, aici, la răspântii de drumuri și credințe, în imediată vecinătate a genunei ateismului, implântarea ancorei credinții și a naționalismului, prin ridicarea de monumente și reînvierea altarelor trecutului este mai actuală ca oricând și ca oriunde.

E o minune, că noi cei mai din apropierea Kominternului și a Internaționalei roșii, cari au aprins globul pământesc din cele mai îndepărtate colțuri, Spania, China, etc., n'am fost încolțiți de fiara roșie cu chip și muget apocaliptic.

Pentru orice eventualitate, e bine să ne fortificăm sufletele prin evocarea trecutului

curat și glorios, prin cultul monumentelor și al altarelor trecutului. Ele transfigurează, amplifică energiile neamului, unindu-le într'o mare respirație eroică și creștină, fiindcă ele sunt un imens rezervor de naționalism și creștinism, cari smuncesc sufletele din rătăcirile de azi.

N'avem catedralele apusului, din Colonia, Chartres, etc., dar avem o peșteră, un schit, care sunt pentru noi mai sfinte ca ele, căci în vremurile de restriște câte un Atlet al lui Christos smulgea din străfundurile sufletului său o rugă de săvârșire sau izbăvire ou acente mai sincere, mai pentru toți, mai creștinești, mai pentru Dumnezeu.

N'avem nici palatele Dogilor, un Burg al Vienei, un Vatican, Porțile Bvrtisterului din

Florența, dar avem o colibă mai scumpă ca palatul din poveste, căci acolo un rege pribeag întregitor de neam și țară, în miezul otrăvit al nopții suferinții românești, la pâlparea unui opaț, a întrezărit crepusculul însângerat al călăilor poporului său și zorile de aur ale României Mari. Atunci..., acolo... și sunt atâtea, Doamne!

Nu multe vom avea din mărețiile arhitectonice ale apusului, pentru că dezastrele noastre au fost scutul lor. Dar avem ceva mai scump, mai drag sufletului românesc: o colină de oase dela marginile vadurilor udate cu sânge strămoșesc, care au stăvilat tenacitatea de termită a dușmanilor; un arbore, o câmpie, o apă în a cărei pietre, ca niște nestimate, strălucește eroismul trecutului. Din pâlparile și trosnetul vreascurilor din foc desprânzi povestea Dumbravei-Roșii, C-drii Cosminului, Posada, Gorunul lui Horia, a stejarului din Borzești, etc...

Paralel cultului altarelor trecutului trebuie să-l și îmbogățim acest patrimoniu prin altele noi, prin ridicarea monumentelor eroilor. Azi, când în sufletele vii ni se prelinge un simțământ de dureroasă dar liniștită singurătate, monumentele eroilor ne fac să simțim cu antenele conștiinței noastre, palpitarea trecutului eroic a unei vieți mai bogate, care ne alungă orice sentiment de singurătate, de desamăgire; ne fac să ne simțim mai mulți, mai toți și mai Români.

Alături de monumentele amintitoare de glorie, să creăm monumentele durerii și ale doliului neamului, pentru că nimica nu exaltează, nu fanatizează, întărește și inverșunează puterile de rezistență ale neamului ca durerea.

Ar fi mult mai răscolitor de energii, dacă alătura de arcul de triumf, monumentul lui 1 Decembrie 1918, s'ar ridica monumentul „3 Decembrie 1916”, monumentul exodului, al pribegiei și al surghiunului, care să spună urmașilor toate durerile facerii, dar mai ales să spună că Bucureștiul a căzut datorită înconștienței criminale a claselor conducătoare și a unor comandanți, cari au căzut cu planurile de apărare în mâinile lui Mackensen; ar fi monumentul prevederii.

Iar la Iași să se ridice „monumentul triunghiului morții”, care să evoace generațiilor clipele acelea de trăire totală a sfintei mizerii, clipele acelea de acceptare totală a tragicului în patetica iubire frățească de atunci, care toate, toate, s'au îmbiat sufletului românesc ca paharul cu fiere și oțet spre buzele arse și crăpate ale răstignitului de pe Golgota.

Și atunci numai se va putea ști de ce România n'a pierit și nici nu va pieri; nici foamea, nici iarna, nici tifosul, nici Mackensen cu toți Xenodulii noștri nu ne-au doborât, ci mai mult ca întotdeauna, ea a fost cum va trebui să fie, în picioare, gata, sfâșiată, însângerată, despoiată dar dâră, încăpăținată, făcând mereu față vrăjmașului și ridicând admirația lumii întregi.

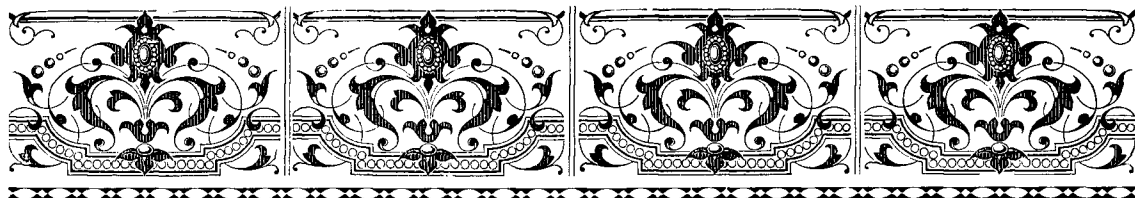
Revizionistilor care ne strigă, că tot ce-am câștigat se datorește unui noroc orb, monumentele acestea, cu sutele de mii de morți presărați din valurile Nistrului până într'ale Tisei, vorbi-vor ca o mărturie strigătoare la cer, că neamul acesta n'a avut noroc și nici nu l-a cerut nimănui, că veșnic 17 sute de ani a fost mânat de cnutul sorții pe căi fără de noroc; iar sfintele noastre drepturi le-am câștigat numai prin jertfele fără nume.

Din taina monumentelor ne vom împărtăși, din potirul credințelor și jertfelor de foc, vom înțelege că în lumea aceasta sunt împliniri ale destinului, care nu le pot desăvârși nici forța, nici capitalul și nici abilitatea cea mai fină a diplomaților, ci o altă putere mai mare, sufletul neamului.

Și pentru sufletul acestui neam, revista „Luceafărul” a asvârlit ideea „Grădinei Sacre” a satului, a troițelor verzi, a monumentelor vii ale neamului; iar acum, ca și atunci, și ca în totdeauna, de pe aceeași linie de foc, chiamă românismul să-și ridice altarele trecutului din țărâna în care zac: să ridice monumente și de glorie și de durere, ca eroică și veșnică amintire și ca umbre neîndurate ale mustrării aici și... și azi... la răspântii de drumuri și credințe, ca tot atâtea luceferi de foc călăuzitori de pași și suflete românești.

Și ele vor fi minunea regenerării sufletului românesc.

Maniu Iosof, inv.

Sunați clopote, sunați!

Piesă radiofonică în trei acte

de Aurel Popa Oprea, inv. Sadu-Sibiu.

ACTUL III.

(Ca și în actul al II-lea, satul cade din nou într'un mare bombardament. Românii se retrag. Locuitorii, sunt complet deprimați).

(Continuare).

Mama Maria: (Cu tristeță). Au fost ca un vis acele câteva clipe de fericire și bucurie. Prea puțin, Doamne, ne-ai făcut să credem în unirea noastră.

Vor mai veni ei? Vom mai putea vorbi cu ei în dulcele grai românesc?

Unde-s horele și cântecele de acum câteva zile? Unde-i veselia și bucuria copiilor și-a satului întreg?

Din nou haină de jale. Din nou plâns, durere inimi frânte.

(Plângând). Dar nu vrem să mai fim robi și slugi străinilor. Așa a spus-o Generalul, așa o spun toți Românii, așa o spune și... Dumnezeu.

(Cu tărie și curaj). Crede și te întărește neam viteaz, așa cum Ștefan și Mihai, prin sabia lor, au păstrat ființa noastră vie și nepieritoare.

Strânge-ți, Rege Ferdinand, oștile. Săriți viteji din nou la luptă! Dărâmați Pajura maghiară și trufia grofilor.

Ridicați, Români, pe zidul Cetății dela Alba-Iulia, Tricolorul românesc, care să fălăie în zarea cerului.

Plătiți Ungurilor, sângele vărsat de Horia, Cloșca și Crișan.

Iar lui Avram Iancu ce doarme la Țebea, aduceți-i dreptatea fraților săi.

Faceți ca marșul lui Andrei Mureșanu, să sdrobească din nou lanțurile ce chinuesc Românii, din temnițele dela Cluj și Seghedin.

Sângele copiilor noștri a curs prea mult pe acest pământ al Transilvaniei.

E timpul, Doamne, ca să nu mai pui la încercare Poporul Românesc. Coboară din înălțimile Tronului ceresc, mila și harul Tău.

Dă din nou tărie Regelui Ferdinand și ostașilor săi, pentru cucerirea tuturor ținuturilor noastre românești.

Adu mai repede ziua cea dulce și senină. Ziua unirii sufletelor împrăștiate!

Unirea! Unirea!

Ionică: (Intrând). Dece plângi mamă?

Mama Maria: Am fost îngrijată de tine. Unde-ai fost Ionică?

Ionică: Fiindcă plângi nu-ți mai spun.

Mama Maria: Spune-mi copilul mamei, ți s'a întâmplat ceva rău?

Ionică: Nu, nu fi speriată, că-ți povestesc acum.

Moș Grigore, cu mai mulți copii și femei s'au retras spre Juvărt. Eu, cu mai mulți băieți, ne-am luat după căruțele lor, mergând până departe de sat.

Când să ne întorcem, deodată auzim mai multe gemete și dureri de om rănit. Ascultăm bine să putem găsi locul durerii.

Intrăm în dealul cu tufe... Și când ne uităm jos lângă o tufă mai mare, ce crezi, cine era? Chiar soldații cari au jucat cu noi în horă. Unul era mort. Alții trei răniți, iar mai sus nu azeai decât dureri și plâns.

Sărmanii! Așa răniți cum erau tot mai aveau curajul să-mi spună: Ionică? Nu vă pierdeți nădejdea. Aveți răbdare. Noi, acum ne retragem de pe aici, dar nu peste mult timp, vom fi un neam unit, o Românie Mare.

Am mai stat noi puțin cu ei de vorbă, le-am adus puțină apă, și-am ieșit în drum. Nu ieșim bine din tufiș, când iată Jand. de unguri întrebându-ne dacă n'am văzut soldați români.

Aceasta-i povestea tristă, dar te rog să nu mai plângi. Și te mai rog încă ceva... Dă-mi voe să merg iar în sat. Cine știe ce vești îți mai aduc.

Mama Maria: Bine, dar de data aceasta să-mi aduci vești mai bune.

Ionică: (Ieșind). Bine mamă.

Mama Maria: (Singură). Sărmanul copil. Cât îmi poartă el de grije... Să nu plângi!... Dar cum să nu plâng când dela bărbatul meu nici o veste.

Fratele Dumitru, a fost dus de Unguri la Cluj, unde cruda judecată ca și a multor buni români ca el, le va fi ștreangul. Părintele și cu alții din comună au fost duși prin alte temnițe.

Frații Popovici și cu fratele Constantin, au trecut în armata Română și știe D-zeu, de se mai întorc la casele lor.

Nu mai avem pe nimeni în acest sat întunecat în suferință și urgie omenească. Să mai ies și eu din casă; auzeam c'a venit Dl inv. Botărel de pe front și va fi adus ceva vești dela cei plecați.

Costică: (Întâlnind pe Mama Maria la poartă). Mamă Mario! Unde-i Ionică? S'a făcut pace.

Ionică: (Venind și el). Slăvit să fi tu Doamne! Ne-ai unit Neamul în ținuturile noastre strămoșești.

Mamă! A venit anunț la primărie că Români s'au unit într'o singură țară dela Nistru pân'la Tisa și din Dunăre la Mare, întocmai după visul meu.

Mama Maria: (Plină de curaj). Veniți cu mine băieți și împreună cu tot satul să prăznuim această zi mare.

(Pornesc spre piață. Popor mult, veselie, strigăte și urale).

Moș Grigore: (Zărind-o). Mario! Dușmanii n'au mai avut timp să ne topească clopotele; iată-le.

Iar ștreangul ucigaș ce timp îndelungat a sugrumat atâtea vieți românești, a fost acum legat de gâtul dușmanilor, căci frații noștri de peste Carpați, ne-au salvat întregul Neam Românesc.

Astăzi suntem un neam și-o țară. Vor veni și cei plecați dintre noi, și cu ei împreună să primim la Sibiu, în surle și strigăte de bucurie, pe Regele Ferdinand, desrobitorul de Neam, și pe Regina Maria, mama răniților.

Mama Maria: (Veselă). Duceți-vă băieți și spuneți clopotarului să sune clopotele dornice de un nou sunet dulce și curat.

(Clopotele încep a suna).

Sunați clopote, sunați! Căci e zi mare pentru Neamul Românesc.

Sunați să știe lumea că Tricolorul românesc fâlfăe mândru în zarea cerului pe zidul Cetății dela Alba Iulia.

Sunați să știe lumea și toți dușmanii noștri că nimeni pe lume nu ne va mișca din hotarele noastre, hotare sfinte.

Sunați clopote, sunați! Să știe lumea că străjerii țării, sunt strajă neadormită la hotarele ei, gata de luptă, gata de jertfă, gata de muncă pent u țară și rege.

Sunați clopote, sunați!!

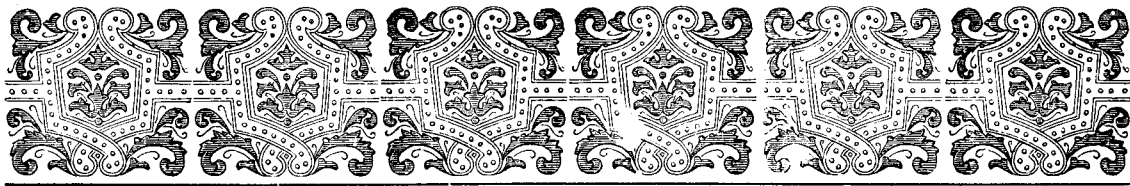
(Corul cântă: „Marșul Străjerilor“).

(SFÂRSIT)

*Căci pentru un sărac ce simte, nu e rană
[sufletească
Mai grozavă decât mila rea și desprețui-
[toare,
Cu care-l privesc bogații din deșarta lor
[splendoare.
VLAHUȚĂ.*

„Exemplele imediate influențează în educație cu mult mai puternic decât povestirile. Hotărâtor este mai ales tonul dominator într'o familie — în rău ca și în bine“.
NIEMEYER.

„Omul cel mai milos, este omul cel mai bun“,
LESSING.

Impresii dela Expoziția Internațională din Paris 1937

(Urmare)

Intr'un număr anterior, am conturat în treacăt, prin câteva date pregătitoare, ceea ce a fost marea expoziție de pe malurile Senei.

Imprejurări neprevăzute și 'n orice caz mai tari decât voinea mea, m'au împiedecat să urmez. La cererea multor prieteni și colegi care se interesează de acest grandios eveniment continui astăzi și poate și în numerile viitoare cu impresii din pavilioanele țărilor participante și dacă vor fi cerute și note de drum de prin locurile pe unde am fost. Am credința că ele vor interesa foarte mult pe onorații cetitori, așa de dornici după lucruri și locuri frumoase și îndepărtate.

Astăzi, când vreau să plimb cetitorul prin pavilioanele celor 44 de țări participante, mă văd obligat să-i servesc câteva noțiuni preliminare.

In treacăt amintesc că fiecare țară a nizuit să facă din pavilioanele ei un monument cât mai original, mai național, mai frumos, ca să fie cât mai atrăgător. In acest scop se știe cu cifre, că nu s'au cruțat nici bani, nici oameni, nici timp. Vorba cea, odată-i Expoziție la Paris.

De aci apoi și marea varietate și originalitatea — uneori surprinzătoare — in arhitectura și aspectul exteriorului lor.

S'au putut admira astfel pavilioane de toate formele, mărimile și gusturile. Incepând, ca să dăm un exemplu, dela impozantul palat al Germaniei în stil ultra modern și până la simpaticul templu al Siamului, o întreagă gamă de pavilioane unele mai interesante decât celelalte. Doar au contribuit la conceperea și realizarea lor cele mai alese minți din respectivele țări.

Și pentru că vorbim de aspectul exteriorului, de aici — vă amintiți doar suntem încă pe terasa „Trocadero” se văd foarte bine aproape toate pavilioanele.

Iată în ce ordine se impun atenției vizitatorului (dau o clarificare personală se înțelege, dar care am verificat-o la foarte mulți).

1. Germania (măreție), 2. România (mult gust) 3. Cehoslovacia (din cristal), 4. U. R. S. S. (originalitate), 5. Norvegia (cascadă), 6. Iugoslavia (simplitate), 7. Belgia, 8. Sf. Scaun etc.

Dar vom vorbi mai pe larg când vom intra în fiecare din ele.

Acum ceva despre interior. Fiecare țară a avut grijă să-și aranjeze interiorul cu cât mai mult gust ca să impresioneze cât mai plăcut pe vizitator. Și nu numai să-l impresioneze, ci chiar să-l intereseze; să-l câștige. Era doar cel mai nimerit loc unde fiecare țară se putea face cunoscută și apreciată. Pentru că să vă spun un secret; străinii — spre ex. — au niște idei foarte aproximative despre noi. Nu vorbesc de Englezi cari n'au cunoștințe temeinice decât de imperiul și coloniile lor, dar chiar frații noștri francezi și italieni ne cunosc așa de puțin. Am avut ocazia să mă conving de această tristă situație.

Iată prin urmare o ocazie fericită. Fiecare țară își etala mostre din bogățiile ei, fotografiile de lucrări, vederi pitorești și stațiuni balneo-climatice, miniaturi din industrie, țărani și artă populară și cultă (pictură, sculptură, mozaic etc).

Principial vorbind fiecare țară a făcut acest lucru. Totuși cu oarecari diferențe de nuanțe și înțelegeri.

Așa spre ex. era o mare diferență între pavilionul U. R. S. S. plin cu statistici și fotografii, ori fragmente din discursuri și cel al României — ierte-ni-se lipsa modestiei — care era perfect aranjat și de-o bogăție și varietate impresionantă. Și cred că nu greșesc când afirm că pavilionul — și poate și restaurantul românesc — dela Expoziția din Paris ne-a dus faima până și în cele mai îndepărtate colțuri ale lumii. Dar despre acest lucru mai la urmă voi vorbi mai mult și cu unele amănunte din cele mai interesante.

Sunt dator totuși să adaug că cele mai mari afluențe de oameni le-a avut Germania și U. R. S. S. (cari erau prin nu știu ce coincidență, față în față). În orice caz Germania a fost cu mult mai bine decât U. R. S. S. și afluența la aceasta din urmă era — după cum vă explicați de sigur — numai din curiozitate.

Urmau în ordinea afluenței, România, Belgia, Cehoslovacia etc...

Să intrăm dar în pavilioane. Incepem cu vecina și prietena noastră Iugoslavia, cap de rând aci în stânga. Pavilion cubist, simplu și frumos. Alb ca laptele. În stânga intrarea. În fața ei patru coloane. În dreapta un mozaic în perete, reprezentând țărânci în port național. În hol o mulțime de sculpturi, dar interesant nici una de marele lor Mestrovici. În săli sunt expuse cu toată grija bogățiile iugoslave, vederi pitorești — mai ales de pe coasta dalmată — costume naționale, etc. Îndărătul pavilionului o frumoasă casă de lemn — un fel de stâncă — cu toate felurile de lemn (mostre). Nu pot ascunde că pavilionul iugoslav prin simplitatea și ordinea aranjării mi-a plăcut mult.

Trecem mai departe la pavilionul vecin al Argentinei (observați că geografia nu mai are rol aici. Locurile după cum știu au fost trase la sorți, dar în ultimul timp am aflat că cele mai bune s'au cumpărat, respectiv locurile Germaniei, U. R. S. S.-ului, Angliei și Belgiei cari fără îndoială au fost cele mai bine plasate).

Și aici ne sunt înfățișate bogățiile Argentinei; grâu, vite, lână etc... vederi minunate, frumoase eforturi industriale...

Odată ieșiți din pavilionul Argentinei, un șgomot interesant ne atrage spre pavilionul vecin al Olandei. O mulțime de oameni s'a strâns într'o parte a lui, unde un ingenios sistem lovește apa unui bazin mărișor de pereții lui. Acțiunea vrea să reprezinte lupta ce o duce marea contra pământului Olandei. Trebuie să recunoaștem că ingenioasa imitație reușește în mare măsură să trezească în vizitatori sentimente de admirație față de înțeleptul popor olandez care cutează cu atâta succes să înfrunte și învingă chiar, barbaria naturei. De altfel dela primul pas din interior, îți poți face repede o icoană frumoasă, că în Olanda se lucrează cu mult cap. Pe lângă bogății, vederi etc. cum am văzut și la celelalte pavilioane, sunt plăcut impresionat de importanța ce se dă educației și economiei individuale. Iată și secția Indiilor olandeze cu câteva fete indigene măslinii, cari lucrează la niște covoare originale.

Un pas mai încolo este pavilionul Norvegiei. Aici altă atracție. Pavilionul este înalt — 15—20 m. — și din vârful lui o minunată cădere de apă, chiar pe fațadă, dar care prin sistem oarecare, nu stropește pe nimeni. Cascada ne amintește de sigur, minunatele fiorduri scandinave cari atrag vara atâta lume. În interior, vederi, bogății, pescuitul, aurora boreală, tot felul de conserve.

Lângă Norvegia pavilionul sârmanii Spaniei „republicane”. Are și ea „un număr” de atracție; în hol o fântână în care curge mereu mercur pe un scoc. Încolo fotografii și iar fotografii și aluzii răuvoitoare la adresa „rebelului” Franco. Un pavilion sărac și trist.

În spate frumosul pavilion al Greciei cu vederi vechi ale și mai vechilor Elini, cu fructe sudice...

Lângă Grecia, Statele Pontificale cu capele pentru toate cultele catolice din toate părțile lumii.

Pavilionul Poloniei, din față sobru chiar prea sobru, rigid fără nici un pic de ornament. La un moment dat am avut impresia că nu e terminat. Se relevă importanța ce se dă educației tineretului. O frumoasă țărâncă ar vrea să facă oficiile de gazdă.

În pavilionul Uruguayului am ocazia să mă odihnesc puțin în elegantele fotolii puse la dispoziția publicului pentru acest lucru.

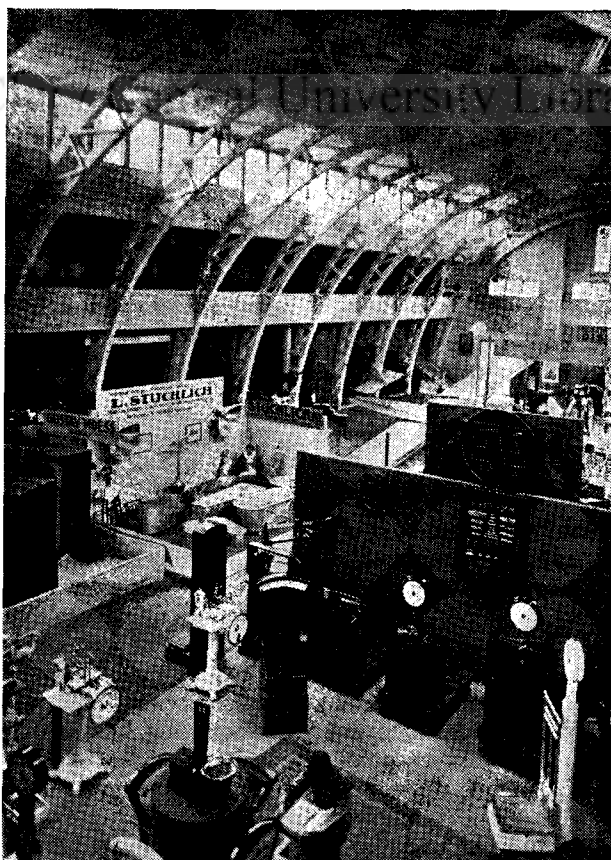
Și iată-ne ajunși în fața palatului Germaniei. La intrare — o intrare altfel falnică vă asigur — pe ambele extremități două grupuri sculpturale. În stânga camaraderia, doi voinici dându-și mâna, în dreapta familia. Amândouă frumoase. Deasupra palatului vulturul german cu svastica gata, gata să se repeadă asupra celor doi colhoznici de peste drum.

În interior o sală imensă. Candelabre de toate formele ne atrag atenția. Picturi murale mari, ale principalelor orașe. Minunate expoziții de cristaluri și argintării. Peste tot se observă un admirabil efort tehnic al celui de-al 3-lea Reich. Senzația palatului este însă experiențele de Televiziune ce se fac în partea dinapoi a palatului.

În extremități cabine telefonice cu plăci de televiziune așa că deodată cu vorbirea vezi și partenerul. Oricine poate face gratuit experiența. Un prieten de-al meu a avut ghinionul ca să aibă ca partener pe un englez cu care — spre hazul nostru al tuturor cari îi vedeam pe un ecran pe amândoi — nu se puteau înțelege nici decum. Apoi mașina lui Caracciola — un Mercedes-Benz mi se pare — cu care a câștigat cursa lumii. În altă parte niște meșteri foarte pricepuți îți făceau, prin topire, din niște tuburi de sticlă, orice ai fi vrut... Se strângea lumea uimită în jurul lor ca la urs. Mă, dar ai naibii sunt nemții ăștia cu „ceasul“ lor!...

În orice caz Germania a lăsat o minunată impresie.

Ion Albescu.

Vedere dela Târgul de Mostre din Sibiu.

RECENSII

F. Ștefănescu-Goangă, Alexandru Roșca, Salvator Cupcea, Adaptarea socială, Ed. Institutul de Psihologie al Universității din Cluj 1938, pg. 178, Lei 100.

Problema urmărită în lucrarea de față este studiul procesului de adaptare sub aspectele sale principale de o parte, a factorilor care ajută sau împiedică această adaptare de alta. S'a studiat în special principalele forme de inadaptare ca: infracțiunile, sinuciderile și turburările mintale, ținându-se seamă de etate, sex și mediu — cosmic și social — ca factori, care pot influența această adaptare greșită.

Cercetările se bazează pe 13.400 cazuri de infractori, sinucigași și bolnavi mintali.

Spicuiam câteva din constatările la care au ajuns autorii. Din punctul de vedere al constituției fizice, asasinii pentru motive personale-sociale se grupează mai mult la tipul picnic, pe când asasinii pentru motive materiale la tipul astenic. În ce privește etatea cei mai mulți infractori și bolnavi mintali se găsesc între 25 - 34 ani pe când numărul sinucigașilor crește cu etatea. Dintre bolile mintale melancolia crește cu etatea. Tălhăriile și asasinatele sunt mai dese între etățile de 25—34 ani, pe când hoțiile între 15—34 ani. În privința sexului se constată că sinuciderile și infracțiunile sunt mai dese la bărbați pe când turburările mintale la femei. Anotimpul încă poate influența neadaptabilitatea. Hoțiile sunt mai frecvent iarna, delictelor sexuale și vagabondajul vara.

Studiul acesta prezintă importanță deosebită în primul rând pentru că e primul studiu mai amplu făcut la noi în țară bazat pe realitățile noastre și în al doilea rând pentru că oferă indicații interesante asupra unor anormalități care se găsesc și la populația școlară.

Al. Dima, Fenomenul românesc sub noi priviri critice — studii și comentarii. — Ed. Ramuri, Craiova 1938, pag. 99, Lei 40.

Sunt articole publicate în revistele „Gând românesc”, „Ramuri”, „Revista Fundațiilor Regale” etc., unite sub titlul primului articol.

Cuprinde: Fenomenul românesc sub noi priviri critice, Localismul creator, O istorie a literaturii românești din punct de vedere sociologic, Poezii și criza poeziei. Analizează apoi în mod critic sub titlul „O tristă spovedanie a unui copil al veacului” cartea dlui Em. Cioran „Pe culmile disperării” și sub

titlul „Un raționalist emotiv cartea dlui Const. Noica „Mathesis”.

Revista de Psihologie, director Fl. Ștefănescu-Goangă, Ed. Inst. de Psihologie al Universității Cluj, Vol. I., Nr. 3, 1938.

Cuprinde articolele: Psihologia ca știință rațională cantitativă de psihologul american L. L. Thurstone; Măsurarea mediului familiar de D. Todoranu; Problema funcțională în psihologia comparată; Măsurarea atitudinii față de tradiție și progres, de A. Chircev și Aspectul social al crimei în America, de V. Mărgineanu.

Buletinul Societății de Psihologie medicală — Sibiu, Vol. 5, director Dr. Gh. Preda.

Cuprinde următoarele studii: Experimentul psihologic în îndrumarea școlară a elevilor, de Dr. L. Bologa; Câteva propuneri ce privesc aplicarea Psihiatriei sociale, de Dr. Gh. Preda; Profilul psihologic al prostituetei de Dr. Gh. Preda, Dr. T. Stoescu, E. Mateș; Contribuțiuni la studiul factorilor exogeni în crearea și menținerea înapoiatilor mintali la sate, de Dr. L. Ionașiu, Dr. T. Stoescu, E. Mateș; Contribuțiuni la problema igienei și profilaxiei mintale, de Dr. Gh. Preda, Dr. T. Stoescu, V. Moșoiu; Pornografia și patologia literară în cadrul igienei social-mentale, de Dr. I. Popescu-Sibiu; Metoda critică medico-psihologică pentru rezolvarea chestiunii responsabilității testatorului după moartea lui, de Dr. N. Pojoca; Inteligența la schizofrenici, de Dr. Gh. Preda, Dr. T. Stoescu, S. Cupcea.

L. B.

Școala veche și școala nouă de N. Moiescu. Editura „Cultura Românească” S. A. R., București, 126 pag., Lei 60.

Din ceea ce s'a dezvoltat în acest studiu, rezultă că scopul școlii este educația prin instrucție și nu simpla instrucție.

Pentru a se vedea bine deosebirea între școala veche, instructivă și cea nouă, educativă, autorul în cele 126 pagini, arată că școala veche, care da instrucție, este ca și o doctrină păgână, o lume care apune; pe când școala educativă ca și doctrina creștină, este soarele care răsare. În 18 cap. autorul arată într'o parabolă foarte clară, deosebirea între școala veche și cea nouă. Școala veche avea ca scop instrucția, cerea cunoștințe multe — și erau risipite. — Școala

nouă are ca scop educația, cere elevului calitate, deprinderi și dă un fond intelectual concentrat. Școala veche nu studia individualitatea elevului, cea nouă o studiază. Școala veche făcea intuiția din cărți, cărțile erau baza învățământului, cea nouă face intuiția în natură, elevul e autorul cărții, observația și experiența elevului e baza învățământului. Școala veche uniformiza individualitățile, cea nouă le respectă. În școala veche elevul era pasiv, reproductiv, da idei fără noțiuni, cu formă discursivă umplea creerul cu vorbe goale. În cea nouă elevul

e activ, productiv, formă dialogică, metoda e inductivă și formează cămăni de acțiune. Școala veche avea în vedere programa, orarul cu ore risipite, avea lipsă de conducere morală, da oameni de știință fără a le forma caracterul moral. Școala nouă, are în vedere metoda de studiu, omul cu ore concentrate, face exerciții de conducere morală, are în vedere un ideal moral — are în vedere formare de caractere morale.

Școala veche și școala nouă trebuie să fie nelipsită celor ce vor să facă operă educativă.

N. Baltes.

Știri și informațiuni

Din frământările învățătorilor

Dare de seamă

În 5 Iunie 1938, s'a ținut adunarea generală a învățătorilor din județul Sibiu, sub președinția D-lui I. N. Ciolan.

La ședință a luat parte D-nii P. R. Petrescu, sub dir. general în inv. primar, M. Cămărașiu, prefectul județului, Petre Olariu, insp. școlar, I. Dragomir, rev. șc. și un mare număr de învățători.

Înainte de a se intra în ordinea de zi, adunarea a păstrat câteva momente de adâncă piozitate pentru învățătorii morți în decursul anului.

DI Președinte a dat apoi cetire telegramelor adresate M. S. Regelui, D-lui Dr. Angelescu fost ministru, P. S. Episcopului Colan și D-lui Țoni, subsecretar de stat la Ministerul Educației Naționale.

DI Președinte I. Ciolan a salutat apoi pe DI P. R. Petrescu, subdirector general în Minister, care timp de 15 ani a lucrat intens pentru ridicarea nivelului cultural al școlăii din județul Sibiu și pentru binele învățătorilor, de cari s'a legat sufletește pentru totdeauna.

Salută apoi pe DI Prefect al Jud. un bun sprijinitor al inv. pe DI I. Dragomir, care ocupă postul de rev. șc. cu multă demnitate și pricepere și pe DI P. Olariu, căruia i s'a încredințat postul de insp. șc. la minoritari.

DI P. R. Petrescu mulțumește D-lui Președinte și inv. pentru dragostea arătată pentru D-sa în orice ocazie.

DI I. Dragomir, rev. șc. îndeamnă inv. să munciască din tot cugetul lor pentru țară și pentru M. S. Regele și aduce mulțumiri inv. pentru înțelegerea cu care îl urmează:

S'a trecut apoi la ordinea de zi.

DI I. Ciolan a făcut un amplu raport de toate realizările, duse la bun sfârșit de către comitetul asociației, în decursul anului trecut.

DI I. Tănase, priceputul conducător al tuturor chestiunilor financiare ale Asociației, a cetit bilanțul, care a fost aprobat în întregime.

DI S. Banciu, inv. dir. în Sibiu, a cetit raportul cenzorilor, după care adunarea generală a dat cuvenita descărcare comitetului.

S'a cetit apoi gestiunea revistei „Luceafărul”, iar DI P. Olariu a făcut darea de seamă a revistei învățătorilor din jud. Sibiu, care a împlinit 5 ani de apariție, apoi, scriitorul și redactorul „Luceafărului”, roagă adunarea generală să-i primească demisia dela redacția revistei. Adunarea respinge în unanimitate cererea aceluia, care este cel mai priceput între ei în mănuirea condeiului. Referitor la revistă, au mai luat cuvântul D-nii Botărel, care roagă pe DI P. R. Petrescu să

intervină la Onor. Minist. Ed. Naț. să se acorde ceva ajutor. Dl P. R. Petrescu răspunde că Ministerul va scoate o revistă — o emanație a autorității școlare — Sibiul are o revistă bine apreciată de Minister și e convins că poate fi susținută singură.

Dl Stoia, inv. dir. Sibiu, cere conducerii Revistei să nu se mai trimită revista primărilor cari n'au achitat abonamentul. Dl Ludu, inv. e de părere să se mai lase din luxul revistei și să se plătească profesori specialiști pentru a scrie articole pedagogice.

Dl I. Ciolan, cere adunării generale să aprobe vânzarea parcelelor din terenul Asociației, ceiace adunarea aprobă. D-sa expune apoi adunării gen. felul cum a obținut Comitetul imobilul „Visarion Roman”, un teren la Păltiniș, un ajutor de Lei 80,558 Lei dela Prefectura jud. Sibiu, întreaga sumă avută la Cluj și scoaterea depunerii întregi dela „Albina” din conversiune.

Epuizându-se chestiunile din ordinea de zi, s'a trecut la propuneri și interpelări:

Dl D. Roman, inv. Sadu, roagă pe Dl Președinte I. Ciolan, care face parte din comisia pentru modificarea legii și programei inv. primar, să intervină în comisie, pentru armonizarea obiectelor de învățământ cu străjeria — care în unele locuri se face prea mult, în detrimentul obiectelor de învățământ.

Dl N. Jurca și-a exprimat dorința ca învățătorii cari vor fi trimiși la cursurile de vară ale învățătorilor, să facă dări de seamă în revista „Lucafărul”.

Dl Fărțonea, roagă pe Dl Președinte să-și însușească dezideratul învățătorilor dela sate — și să ceară în comisie — egalizarea sporului de scumpete cu cei dela oraș.

Dl Popa Aurel, inv. Sadu, cere ca învățătorii cari rămân de 3 ori la examenul de definitivat să nu fie scoși din învățământ, ci să rămână cu acest titlu până la pensionare.

Dl N. Jurca, roagă pe Dl Președinte să ceară în numele Asociației On. Minist. să se înființeze o facultate pentru învățători.

Ne mai fiind nimic la ordinea zilei, Dl Președinte închide adunarea, mulțumind inv. pentru participare și pentru interesul cu

care au discutat toate punctele din convocator.

Învățătorii au plecat dela adunarea generală încredințați odată mai mult, că conducătorii Asociației muncesc mult, priceput și desinteresati pentru binele și înaintarea Asociației județene.

N. Baltes
Ocna-Sibiului.

La telegramele trimise din adunarea generală, s'au primit următoarele răspunsuri:

D-lui N. Ciolan

*Președintele adunării învățătorilor
Sibiu*

București, Palatul Regal.

Majestatea Sa Regele vă mulțumește Dvs. și învățătorilor județului Sibiu, pentru omagiile exprimate cu prilejul congresului anual.

*Directorul secretariatului particular
al M. S. Regelui:*

Eug. Buhman.

D-lui N. Ciolan

*Președintele învățătorilor din Sibiu.
București.*

Vă mulțumesc călduros pentru bunele cuvinte ce mi-ați adresat cu prilejul adunării generale a acelei asociații.

Ministrul Educației Naționale,

Episcopul N. Colan.

D-lui N. Ciolan

*Președintele Asociației Învățătorilor
Sibiu.*

București.

Adânc recunoscător pentru cuvintele ce mi-ați adresat în numele învățătorilor din județul Sibiu vă rog a le exprima toate mulțumirile mele și a-i asigura de întreaga mea soliditate.

Dr. Angelescu.

Sumarul:

Omagiu Ț M. S. Reginei Maria „Luceafărul“

Literatură și Artă.

„Toamna“, poezie, trad. din italiana *Eugen Tănase*
„Slugă luminii“, poezie *Ion Hămbășian*
„Doctor Death“, teatru (traducere din spaniolă) *Eugen Tănase*

Invățământ — Educație.

Educație și cultivare *Dr. Nic. Balcă*
Pedagogia activistă *Dimitrie D. Roman*
Psihologia și ramurile ei *N. Hălmăciu*

Viața culturală și națională a satului

Țară și tineret *Ilie Petre Tămășelu*
Cultul monumentelor și al altarelor trecutului *Maniu Iosof*

Pagina „Străjerului“.

Sunați clopote, sunați! *Aurel Popa Oprea, inv.*

Oameni și fapte.

Impresii dela Expoziția Internațională din Paris 1937 *I. Albescu*

Recensii.

Adaptarea socială, Fenomenul românesc sub noi priviri critice, Revista de Psihologie, Buletinul Societății de Psihologie medicală *L. B.*
Școala veche și școala nouă *N. Baltes*

Informațiuni.

Din frământările învățătorilor: Dări de seamă.